

Europski lider u selekciji kikirikija je IRGR-Sadovo

Автор(и): доц. д-р Златина Ур, ИРГР, Садово; доц. дн Станислав Стаматов, ИРГР – Садово, ССА

Дата: 19.06.2024 *Брой:* 6/2024

Bugarska poljoprivreda, a posebno poljoprivredna znanost, djeluje i razvija se u iznimno konkurentnom okruženju unutar Europske ekonomske zajednice. To zahtijeva da naša zemlja iskoristi sve svoje resurse – prirodne pogodnosti, klimatske uvjete, iskustvo, financijske i znanstvene resurse za razvoj moderne poljoprivrede s visokokvalitetnom proizvodnjom.

Za europske potrošače važno je dobiti visokokvalitetnu, ekološki prihvatljivu i zdravu hranu. Kikiriki, kao i prehrambeni proizvodi pripremljeni od njega, odlikuju se visokom biološkom i nutritivnom vrijednošću te donose visoku dodanu vrijednost.

Kao rezultat klimatskih promjena, sjeverna granica za mogući uzgoj kulture se pomiče, a kikiriki naših sorti sada se uzgaja ne samo u Italiji, Portugalu, Grčkoj i Francuskoj, već i u Austriji. Glavna prednost koju naše sorte nude u odnosu na američke, kineske i argentinske sorte kikirikija je njihov kratak vegetacijski period – savršeno prilagođen europskoj klimi.

Izv. prof. dr. Stanislav Stamatov predstavlja jednu od najnovijih sorti kikirikija stvorenih na IPGR-Sadovo. Sorta kikirikija „Adata“ ističe se velikim zrnima, visokim prinosima i karakterističnim pucanjem, što je posebno prepoznatljiva značajka bugarskih sorti kikirikija, koja ih izdvaja od globalno proizvedenog asortimana.

Naša zemlja je europski lider u oplemenjivanju kikirikija i mora nastaviti održavati tu poziciju. Moderne bugarske sorte su intenzivne kulture i kao takve su izvrsni prekursori za sve ratarske kulture. Proizvodnja kikirikija u Bugarskoj godišnje povećava svoje uzgojene površine zahvaljujući visokoj cijeni proizvoda i činjenici da je kikiriki uključen u popis proteinskih kultura.

Bugarska, kao najveći proizvođač kikirikija u Europi, morat će osigurati proizvodnju koja zadovoljava vlastite potrebe i osvojiti specifične niše na europskom tržištu kikirikija. Taj cilj se može postići samo uvođenjem novih visokorodnih sorti s dobrim okusnim svojstvima u proizvodnju i primjenom standardne tehnologije, osiguravajući konkurentnost bugarskih proizvoda.

Takva pozicija za našu zemlju definirat će ciljeve i zadatke ažuriranog znanstvenog i radnog programa za istraživanje oplemenjivanja i tehnologije kikirikija.

Sa znanstvenog stajališta, rad na ovoj kulturi u našoj zemlji, i u Europi, provodi se samo na IPGR-Sadovo. Tema doktorske disertacije mlade znanstvenice Vanje Karamfilove na institutu je „Identifikacija i vrednovanje kikirikija (*Arachis hypogaea* L.) iz Nacionalne kolekcije na temelju važnih morfo-bioloških značajki“. Glavni cilj u radu doktorandice je procijeniti taksonomsku pripadnost i usporediti varijabilnost između ekotipova različitog podrijetla i sorti kikirikija na temelju morfoloških i agronomskih karakteristika, kao i uspostaviti kriterije za identifikaciju prikladnih izvora germplazme za *ex situ* konzervaciju i oplemenjivanje.

Provedba disertacije odvijat će se kroz sljedeće faze:

1. Proučavanje morfo-bioloških značajki ekotipova i sorti kikirikija.
2. Proučavanje agronomskih karakteristika ekotipova i sorti kikirikija.
3. Taksonomska identifikacija nekih uzoraka kikirikija prema njihovoj pripadnosti sortnim tipovima Valencia, Virginia i Spanish.

Studija uključuje uzorke po vrstama kako slijedi: 10 uzoraka iz Sjeverne Amerike, 10 uzoraka iz Južne Amerike, 10 uzoraka iz Afrike, 10 uzoraka iz Azije i 51 uzorak iz Bugarske.

Kao rezultat studije, mogu se odabrati linije koje služe kao izvori varijacija za važne morfo-biološke značajke i predložiti one pogodne za nove sorte.

PROFIL

U veljači 2024., nakon uspješno položenog natječaja, Ivanka Karamfilova upisana je kao redovita doktorandica na IPGR-Sadovo, dijelu Poljoprivredne akademije. Tema disertacije, na kojoj mlada znanstvenica radi, je „Identifikacija i vrednovanje kikirikija (*Arachis hypogaea* L.) iz Nacionalne kolekcije na temelju važnih morfo-bioloških značajki“.

Doktorandica Ivanka Karamfilova diplomirala je s počastima s preddiplomskim i diplomskim studijem na Poljoprivrednom sveučilištu u Plovdivu, smjer „Proizvodnja usjeva“. Dvije godine kasnije, završila je isto sveučilište s diplomskim studijem "Oplemenjivanje i sjemenarstvo". Tijekom studija aktivno je sudjelovala u radu Studentskog vijeća Poljoprivrednog sveučilišta u Plovdivu.

S radom i aktivnostima Instituta u Sadovu prvi put se upoznala kada je 2014. godine pozvana na jednomjesečnu praksu, tijekom koje je stekla vrijedna znanja o uzgoju raznih biljnih vrsta.

U razdoblju 2013.-2015. Ivanka Karamfilova sudjelovala je na znanstvenim predavanjima, seminarima, istraživanjima i eksperimentima na temu „Povećanje prinosa i kvalitete poljoprivrednih kultura“, što je doprinijelo unapređenju njezine profesionalne kompetencije.

Koautorica je znanstvenog članka "Inventar fam. Hyacinthaceae Batsch ex Borkh subfam. Hyacinthoideae u herbariju Poljoprivrednog sveučilišta u Plovdivu (SOA)", objavljenog u Znanstvenim radovima Poljoprivrednog sveučilišta – Plovdiv, vol. LIX, knjiga 1, 2015.

Prije nego što je započela znanstvenu karijeru, I. Karamfilova stekla je više od šest godina iskustva kao agronom u tvrtki za proizvodnju i preradu malina. Tamo je bila uključena u održavanje i kontrolu rasta nasada malina, uzgoj sadnog materijala i koordinaciju aktivnosti terenskih radnika. Provela je preglede za pojavu biljnih bolesti i štetnika, kao i za njihovu pravilnu kontrolu.

Za nju je poljoprivreda strast i odgovornost. Svakodnevno uživa u prilici da radi s raznim biljnim vrstama i da surađuje s poljoprivrednim proizvođačima kako bi povećala njihov prinos i kvalitetu proizvoda. Vjeruje da su inovacije i znanje uspješna formula za razvoj i očuvanje poljoprivredne znanosti za buduće generacije. Stoga nastavlja učiti i stjecati nova znanja koja će primijeniti u svom praktičnom radu za bolju i održivu poljoprivredu.